

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 9Co/219/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4115227955
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 10. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Ingrid Radošická Vallová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2019:4115227955.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Ingrid Radošickej Vallovej a členiek senátu JUDr. Kataríny Marčekovej a Mgr. Andrey Szombathovej-Polákovej, v právnej veci žalobcu: U. M., nar. XX. XX. XXXX, bytom O. V., P. T. XX, zastúpený Advokátskou kanceláriou BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., so sídlom Bratislava, Hviezdoslavovo námestie 25, IČO: 36 833 533, proti žalovanému: Poľnohospodárska Pôda s. r. o., so sídlom Bratislava, Sibírska 55, IČO: 44 138 369, zastúpený Advokátskou kanceláriou LawService, s. r. o., so sídlom Zvolen, Stráž 3/223, IČO: 36 861 723, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, o odvolaní žalobcu a odvolaní žalovaného proti uzneseniu Okresného súdu Nitra zo dňa 25. októbra 2016 č. k. 25C/496/2015-123 v spojení s opravným uznesením zo dňa 20. novembra 2017 č. k. 25C/496/2015-215 vo výroku o náhrade trov konania, takto

rozhodol:

Odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku týkajúcom sa náhrady trov konania m e n í tak, že stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva.

Žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým uznesením zo dňa 25. 10. 2016 č. k. 25C/496/2015-123 súd prvej inštancie zastavil konanie a o trovách konania rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania. Rozhodnutie odôvodnil ustanoveniami § 144, § 145, § 146 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len CSP). V napadnutom výroku o náhrade trov konania svoje rozhodnutie odôvodnil s poukazom na ust. § 255 ods. 2 CSP a uviedol, že žalobca sa domáhal určenia vlastníctva z viacerých hmotno-právnych dôvodov. Uviedol, že k preskúmaniu uvedených dôvodov sa nedostal, ale skôr prišlo k vyriešeniu veci v správnom konaní na základe výsledku, z ktorého by ďalšie konanie bolo bezpredmetné. Katastrálny úrad kúpnu zmluvu strán nezavkladoval z dôvodu zákonného predkupného práva štátu. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že iný výrok ako rozhodol o náhrade trov konania, by bol nespravodlivý, neodôvodniteľný a predčasný. V tomto smere uviedol, že na výsledku sporu nesú, resp. nenesú zodpovednosť obe sporové strany. Obe strany zmluvu podpísali. Aj Katastrálny úrad mal spočiatku iný názor na zavkladovanie kúpnej zmluvy. Za irelevantný označil postoj žalovaného v správnom konaní. Mal za to, že v čase, keď prišlo k späťvzatiu návrhu, nemožno vysloviť názor, že by návrh bol podaný predčasne alebo nedôvodne, ale nemožno konštatovať, že bol návrh dôvodný. Súd vo veci rozhodoval len o procesných nárokoch, z ktorých nemožno vyvodit' hmotno-právny záver. Žiadna zo strán nezavinila zastavenie konania a k späťvzatiu nedošlo pre správanie žalovaného, pričom nie je zrejmé, aký by bol hmotno-právny výsledok konania. Vyžadovalo by si to rozsiahle dokazovanie ako vo veci samej, čo by bolo aj zjavne neehospodárne, keď otázka trov konania je vedľajším produktom súdneho konania, nie jeho podstata. Výšku trov určenú žalobcom označil za nesprávnu.

2. Proti tomuto uzneseniu podal žalobca v zákonom stanovenej lehote odvolanie, proti výroku o náhrade trov konania, domáhajúc sa ním jeho zmeny a uloženia žalovanému povinnosť nahradiť mu trovy konania vo výške 1.024,05 eura, tak ako ich vyčísľil v späťvzatí žaloby zo dňa 14. 10. 2016. Namietal, že súd

prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Dôvodil tým, že žalobu vzal v celom rozsahu späť z dôvodu, že po podaní žaloby mu bolo v správnom konaní na základe protestu prokurátora navrátené vlastnícke právo v evidencii katastra nehnuteľností, ktorého určenia sa v tomto konaní domáhal. Poukazujúc na ust. § 256 ods. 1 CSP uviedol, že ak súd zastavuje konanie v dôsledku späťvzatia žaloby, musí sa pri rozhodovaní o náhrade trov konania zaoberať otázkou, či niektorá zo strán zavinila, že konanie sa muselo zastaviť. Keďže nárok na náhradu trov konania nie je nárokom hmotno-právnym, ale procesno-právnym, je potrebné aj otázku, kto zavinil zastavenie konania, posudzovať z procesného hľadiska. V tomto konaní sa domáhal určenia vlastníctva k pozemku, pričom vlastnícke právo mu bolo v príslušnom správnom (katastrálnom) konaní aj prinavrátené. Z procesného hľadiska sa teda domáhal nároku, ktorý v žalobe uplatnil. V čase podania žaloby nemal inú možnosť, ako sa domáhať súdnej ochrany svojich práv. Nemohol sa spoliehať na to, že sa celá vec vyrieši v správnom konaní, keďže na konanie prokurátora nemá vplyv. Jeho žaloba bola podaná dôvodne, a teda existenciu tohto konania a trov v ňom vzniknutých zapríčinil žalovaný. Je všeobecne známe, akým spôsobom došlo k prevodu spoluvlastníckeho podielu k pozemku zo žalobcu na žalovaného, keď uzavretie prevodných zmlúv dosiahol žalovaný úžerníckymi metódami v rozpore s dobrými mravmi, keď podviedol vlastníkov a uviedol ich do omylu ohľadne budúceho využitia pozemkov. Žalovaný sa týmto spôsobom snažil využiť nelegálne získané informácie o budúcom strategickom parku v čase, keď tieto informácie neboli verejne známe. V konaní bolo preukázané, že sa v tejto veci vedie aj trestné stíhanie. Za týchto okolností preto nie je možné spravodlivo požadovať, aby si žalobca sám znášal trovy konania, ktoré musel vynaložiť na ochranu svojich práv pred skupinou špekulantov. Považuje za potrebné poukázať na skutočnosť, že v skutkovo totožných veciach vedených na OS Nitra súd priznal žalobcom v rovnakom procesnom postavení nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, pričom v odôvodneniach súdy konštatovali, že žalovaný procesne zavinil zastavenie konania. Namietal porušenie práva na spravodlivý proces, keď súd v odôvodnení uviedol, že žalobca si nesprávne vyčíslil výšku trov konania, pričom toto svoje tvrdenie žiadnym spôsobom nezdôvodnil. Ak súd považoval vyčíslenie trov za nesprávne z dôvodu, že neuznal znalecky určenú hodnotu spoluvlastníckeho podielu k pozemku, ako hodnotu predmetu konania, bol povinný takýto záver výslovne uviesť a náležite ho odôvodniť. Keďže súd žiadnym spôsobom nevysvetlil, v čom považoval vyčíslenie trov za nesprávne, je nutné napadnuté rozhodnutie považovať za nedostatočne odôvodnené. Právo na spravodlivý súdny proces bolo porušené aj tým, keď súd prvej inštancie riadne neodôvodnil, prečo v porovnaní s predchádzajúcimi rozhodnutiami v skutkovo totožnej veci rozhodol o náhrade trov konania inak. K podanému odvolaniu žalobca pripojil znalecký posudok č. 191/2015, ktorým bola stanovená všeobecná hodnota pozemku (okrem iných), ako aj rozhodnutia súdov prvej inštancie, ktoré rozhodovali v skutkovo totožných veciach.

3. Uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania napadol v zákonnej lehote odvolaním aj žalovaný, ktorý sa domáhal jeho zmeny tak, že mu súd prizná náhradu trov konania v rozsahu 100%. Namietal, že súd prvej inštancie podľa § 365 ods. 1 písm. f) CSP dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, a napokon, že rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukázal na právnu teóriu a ustálenú súdnu prax, v zmysle ktorej zavinenie účastníka pri zastavení konania je nutné posudzovať len z procesného hľadiska podľa procesného výsledku. Procesné zavinenie spočíva vo vzťahu "výsledku chovania žalovaného k požiadavkám žalobcu". Poukázal na uznesenie Krajského súdu Ústí nad Labem sp. zn. 14Co/317/2008, v zmysle ktorého pri zastavení konania je pre vyriešenie otázky náhrady trov konania kľúčové zistenie, či a pokiaľ áno, ktorý z účastníkov z procesného hľadiska zastavenia konania zavinil. Kritérium procesného zavinenia je potom treba posudzovať z objektívneho hľadiska a to vo vzťahu medzi tými, čo žalujúca strana v konaní požadovala, resp. akého výsledku sa domáhala a skutočnosťou, pre ktorú žalujúca strana vzala žalobu späť s tým, aby bolo konanie zastavené. Úmyslom zákonodarcu je, aby sa zavinenie posudzovalo z objektívneho hľadiska, nakoľko k späťvzatiu dochádza často pred tým, než súd vykoná dokazovanie. Na tento účel zvolil konštrukciu tzv. procesného zavinenia, čo vylučuje skúmanie toho, či by bol žalobca v meritórnom konaní úspešný, alebo nie. Súdna prax ešte za účinnosti OSP vyslovila názor, že ak navrhovateľ vezme návrh späť a nejde o prípad podľa § 146 ods. 2 druhá veta OSP, z procesného hľadiska platí, že zavinil zastavenie konania, a preto je povinný nahradiť odporcovi trovy konania. V novej právnej úprave v § 256 CSP je explicitne stanovené, že je potrebné najprv skúmanie procesného zavinenia. Až keď nie je možné toto zavinenie pripočítať jednej zo strán, môže súd rozhodnúť, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania. Žalobca podal žalobu

dňa 16. 09. 2015, protest prokurátora bol na Okresný úrad Nitra, Katastrálny odbor podaný dňa 19. 10. 2015 rozhodnutím Okresného úradu Nitra č. ÚP 27/2015-9 zo dňa 02. 11. 2015 bolo vyhovené protestu prokurátora. Následne bolo Okresným úradom Nitra, Katastrálnym odborom zamietnuté odvolanie voči rozhodnutiu o vyhovení protestu prokurátora a to rozhodnutím č. k. Upo 32/2016-4/Br zo dňa 27. 01. 2016. Predmetné rozhodnutie predložil právny zástupca žalobcu ako prílohu k späťvzatiu návrhu. K späťvzatiu právneho zastúpenia došlo dňa 26. 05. 2016, súdu bolo zaslané oznámenie o prevzatí zastúpenia zo dňa 6. júla 2016 a späťvzatie návrhu bolo súdu doručené 14. 10. 2016. Je zrejmé, že súd nesprávne zistil skutkový stav, nakoľko z dôkazov vyplýva, že zastavenie konania späťvzatím žaloby procesne zavinil žalobca a tiež, že tieto trovy by neboli vznikli, pokiaľ by došlo k späťvzatiu žaloby bez zbytočného odkladu po tom, čo sa o existencii dôvodov na späťvzatie žalobca dozvedel. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie oprel o ust. § 255 ods. 2 CSP, ktoré však na daný právny vzťah nemožno aplikovať, nakoľko upravuje zásadu priznania trov až podľa miery úspechu, čo je možné až po prejednaní veci.

4. Žalobca v doplnení svojho odvolania (č. I. 199 a nasl.) uviedol, že pri dodržaní kritéria procesného zavinenia je potrebné posudzovať z objektívneho hľadiska a to vo vzťahu medzi tým, čo žalujúca strana v konaní požadovala a skutočnosťou, pre ktorú žalujúca strana neskôr vzala žalobu späť s tým, aby konanie bolo zastavené. V konaní je zrejmé, že žalobca dosiahol toho, čoho sa podanou žalobou domáhal, teda "evidenčného obnovenia vlastníckeho práva v liste vlastníctva z titulu neplatnej kúpnej zmluvy", nakoľko žalovaný prehral svoj spor v konaní o proteste prokurátora. Preto zastavenie tohto konania v zmysle § 256 ods. 1 CSP treba posudzovať, že ho procesne zavinil žalovaný.

5. Svoje odvolanie proti uzneseniu súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením doplnil opätovne aj žalovaný (č. I. 217 a nasl.), v ktorom okrem už dôvodov uvedených v pôvodnom odvolaní zdôraznil, že zmyslom využitia zásady zavinenia je sankčná náhrada trov konania, ktoré by pri jeho riadnom priebehu nevznikli, uložená rozhodnutím súdu tomu, kto ich vznik zavinil. Poukázal na uznesenie NS SR zo dňa 14. 09. 2011 sp. zn. 7MCdo 4/2010, ako aj na Nález Ústavného súdu SR zo dňa 10. 09. 2009 sp. zn. I. ÚS 196/09. V danom prípade je zrejmé, že k zastaveniu konania nedošlo z dôvodu neskoršieho správania žalovaného. Z procesného hľadiska žalobca svojim návrhom na zastavenie konania toto zastavenie procesne zavinil. Podľa § 256 ods. 1 CSP mu preto patrí náhrada trov konania. Žalobca bol po doručení rozhodnutia o vyhovení protestu, teda najneskôr v mesiaci októbri 2015 v katastri nehnuteľností evidovaný ako vlastník predmetných nehnuteľností. Nijako však logicky nevysvetlil, prečo vzal žalobu späť až 14. 10. 2017. Pre úplnosť dodal, že podľa neho žalobca mohol vziať žalobu späť už vtedy, keď sa dozvedel o podaní protestu prokurátora (najneskôr v októbri 2015). Namietal, že žalobca vzal žalobu späť z dôvodu, že stratil aktívnu legitímáciu po tom, čo kúpnu zmluvou č. 30203/4934/2015 Lužianky/007 zo dňa 03. 03. 2016 previedol vlastnícke právo k dotknutej nehnuteľnosti na spoločnosť HM Invest, s. r. o. Odpadnutie predmetu sporu nie je preto možné pripočítať na ťarchu strany, ktorá sa v konaní bránila.

6. O odvolaní žalobcu a odvolaní žalovaného rozhodol Krajský súd v Nitre uznesením zo dňa 21. februára 2018 č. k. 9Co/38/2018-249, ktorým uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku o náhrade trov konania potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd v odôvodnení uznesenia, poukazujúc na zistené skutočnosti uviedol, že k zastaveniu konania v danej veci došlo v dôsledku späťvzatia žaloby žalobcom, čomu predchádzalo rozhodnutie Okresného úradu Nitra, katastrálny odbor zo dňa 02. 11. 2015 č. UP 27/2015-9, ktorým bolo protestu prokurátora vyhovené a rozhodnutie Okresného úradu Nitra, katastrálneho odboru č. V 5244/15 zo dňa 24. júla 2015 o povolení vkladu vlastníckeho práva v prospech žalovaného do katastra nehnuteľností zrušené. V dôsledku tohto bol žalobca opätovne zapísaný ako vlastník predmetnej parcely, teda dosiahol rovnaký následok, aký by nastal, ak by bol úspešný v predmetnom konaní. Na druhej strane, k tomuto nedošlo pričinením žalovaného, ale v dôsledku vyhovenia protestu prokurátora a následnému zrušeniu rozhodnutia o povolení vkladu vlastníckeho práva v prospech žalovaného. Žalobca zavinil zastavenie konania, keď zobral svoju žalobu späť, pričom žalovaný späťvzatie žaloby žalobcom svojím správaním nezavinil, ani sa nepričinil o späťvzatie žaloby. Žalovaný nezavinil zastavenie konania, pretože nespĺnil to, čoho sa žalobca domáhal v žalobnom petite, ale je potrebné prihliadnuť práve k okolnostiam danej veci, ktoré viedli žalobcu k podaniu žaloby, ako aj k dôvodom, pre ktoré musel žalobca zobrať svoju žalobu späť. Práve v týchto konkrétnych okolnostiach veci videl odvolací súd dôvody hodné osobitného zreteľa opodstatňujúce v danej veci rozhodnúť o trovách, resp. nároku na náhradu trov konania v zmysle § 257 CSP. Vykonaním protestu prokurátora bolo navrátené vlastnícke právo žalobcu,

čím stratil aktívnu legitímáciu, ako aj naliehavý právny záujem na podanej určovacej žalobe, čo ho potom viedlo v konečnom dôsledku k späťvzatiu žaloby. Práve v týchto špecifických okolnostiach danej veci odvolací súd, na rozdiel od súdu prvej inštancie, videl dôvody pre aplikáciu ustanovenia § 257 CSP a za najspravodlivejšie v danej veci videl to, aby každá zo strán znášala svoje trovy. Preto odvolací súd síce uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku týkajúcom sa náhrady trov konania potvrdil ako vecne správne, keď rozhodol, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania, v zmysle § 387 ods. 1 CSP, ale z iných právnych dôvodov.

7. Žalovaný, majúc za to, že boli porušené jeho základné práva a slobody uznesením Krajského súdu v Nitre zo dňa 21. 02. 2018 č. k. 9Co/38/2018-249 a uznesením Krajského súdu v Nitre zo dňa 07. 02. 2018 č. k. 5Co/391/2017-294 doručil dňa 18. 05. 2018 Ústavnému súdu Slovenskej republiky ústavnú sťažnosť, ktorou sa domáhal vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie ním označených základných práv a slobôd napadnutými uzneseniami krajského súdu a súčasne žiadal napadnuté uznesenia krajského súdu zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiadal o priznanie náhrady trov konania v sume 840,96 eura vrátane DPH a v sume 423,86 eura vrátane DPH.

8. Ústavný súd Slovenskej republiky o podanej sťažnosti rozhodol Nálezom zo dňa 20. augusta 2019 č. k. IV. ÚS 614/2018-36, ktorým rozhodol, že základné právo spoločnosti Poľnohospodárska Pôda s. r. o. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 5Co 391/2017-294 zo 7. februára 2018 a uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 9Co 38/2018-249 z 21. februára 2018 porušené boli. Uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 5Co 391/2017-294 zo 7. februára 2018 a uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 9Co 38/2018-249 z 21. februára 2018 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajskému súdu v Nitre uložil povinnosť uhradiť trovy konania spoločnosti Poľnohospodárska Pôda s. r. o. v sume 781,01 eura (slovo, sedemstoosemdesiatjeden eur a jeden cent) na účet Advokátskej kancelárie LawService, s. r. o., Stráž 3/223, Zvolen, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. Ústavnej sťažnosti spoločnosti Poľnohospodárska Pôda s. r. o. vo zvyšnej časti nevyhovel.

9. V odôvodnení Nálezu ústavný súd s poukazom na ustanovenie § 257 CSP uviedol, že ak má súd v úmysle použiť moderačné právo, alebo ak ho niektorá zo strán navrhne, musí súd umožniť protistrane, aby sa k tomu vyjadrila (k zámeru aj k dôkazom). Nie je možné, aby súd dospel k vnútornému presvedčeniu, že je potrebné aplikovať ustanovenie § 257 a strane, ktorá by inak trovy získala, to neoznámil, a táto by sa to dozvedela až z rozhodnutia. Súd v prípade použitia ustanovenia § 257 je povinný „vytvoriť procesný priestor“ umožňujúci stranám sporu vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok ESLP Čepek proti Českej republike (sťažnosť č. 9815/10), ako aj nálezy Ústavného súdu ČR sp. zn. PL. ÚS 46/13 a sp. zn. I. ÚS 1593/15. Strana má právo byť explicitne vyzvaná, aby včas k prípadnej aplikácii § 257 vyjadrila svoje stanovisko. Výrok rozhodnutia v prípade úplnej moderácie by mal podľa názoru ústavného súdu znieť „stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva“, resp. „súd stranám nárok na náhradu trov konania nepriznáva“. Výrok, že „žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania“ už nemá v CSP oporu.

10. Ústavný súd konštatoval, že napadnuté uznesenia krajského súdu nie sú vo vzťahu k aplikácii § 257 CSP presvedčivo odôvodnené a táto skutočnosť v konečnom dôsledku zakladá nepreskúmateľnosť a ústavnú neudržateľnosť ním vydaných rozhodnutí. Krajský súd v napadnutých uzneseniach nezohľadnil citované východiská ochrany základných práv a slobôd, preto jeho prístup pri rozhodovaní o podaných odvolaniach nemožno hodnotiť inak ako prísne formalistický, odporujúci obsahu základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru. Krajský súd sťažovateľku k prípadnej aplikácii § 257 CSP explicitne nevyzval, a teda o odvolaniach proti uzneseniam súdu prvej inštancie rozhodol spôsobom, ktorý je arbitrárny, a tým ústavne nesúladný, pretože nevytvoril procesný priestor umožňujúci sťažovateľke (strane sporu) vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia.

11. Ústavný súd zároveň ako ústavne nesúladnú vníma existenciu rozhodnutí krajského súdu vydaných v skutkovo identických prípadoch, v ktorých rozhodol odchýlnym spôsobom a sťažovateľke priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania. Zo svojej rozhodovacej činnosti (II. ÚS 569/2017) má však ústavný súd vedomosť aj o existencii rozhodnutia, ktorým krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu o priznaní náhrady trov konania žalobcovi v rozsahu 100% a zároveň rozhodol o priznaní nároku žalobcovi na náhradu trov odvolacieho konania. Napadnutými uzneseniami krajský súd potvrdil uznesenia súdu prvej inštancie, ktorý o náhrade trov konania rozhodol tak, že stranám konania nepriznal nárok na náhradu trov konania. V tejto súvislosti ústavný súd už v minulosti vyslovil, že aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v rozhodnutiach vo veci samej

nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty, ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (III. ÚS 300/06). Pokiaľ súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom, bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 192/06). Potreba vysporiadať sa so známym rozhodnutím súdu v obdobnej veci z hľadiska jeho dôvodov, pokiaľ súd dospeje následne k opačnému názoru, je súčasťou požiadavky na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (II. ÚS 426/2012). Právna istota spolu s požiadavkou ochrany legitímnych očakávaní principiálne neznamená právo účastníka konania na rovnaké právne posúdenie jeho veci. Nesporne však znamená právo na vysvetlenie dôvodov, pre ktoré sa konajúci orgán verejnej moci od stabilného, doteraz zastávaného právneho názoru odchyľuje (III. ÚS 51/2014).

12. Záverom ústavný súd konštatoval, že z procesného aspektu je potrebné urobiť záver, že žaloba bola podaná dôvodne (to sa ale nemusí vzťahovať na hmotnoprávnu dôvodnosť žaloby, ktorá sa však v takomto prípade neskúma a neposudzuje), pretože v čase podania určovacej žaloby žalobca nemal inú právnu možnosť domôcť sa ochrany svojich práv. K späťvzatiu žaloby viedli objektívne dôvody - protest prokurátora, na ktorý žalobcovia a ani sťažovateľka ako žalovaná nemali dosah, ale v dôsledku ktorého bola zabezpečená ochrana vlastníckeho práva žalobcov, čím odpadol predmet žaloby. Vzhľadom na to, je v danom prípade opodstatnený záver, že stranám sa nárok na náhradu trov predmetného konania nepriznáva. Ústavný súd uložil krajskému súdu opätovne rozhodnúť o odvolaniach sťažovateľky, majúc na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 2 CSP (ako aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru), je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

13. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací v zmysle ustanovenia § 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), viazaný právnym názorom ústavného súdu, opätovne vec preskúmal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP), viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP) a dospel k záveru, že uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku týkajúcom sa náhrady trov konania je potrebné podľa § 388 CSP zmeniť, keďže neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

14. Podľa § 133 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, v náleze uvedie, ktoré základné práva a slobody boli porušené, ktoré ustanovenia ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy boli porušené a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené základné práva a slobody.

15. Podľa § 133 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, ak to pripúšťa povaha zásahu.

16. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

17. Podľa § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

18. Podľa § 134 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

19. Podľa § 193 CSP súd je viazaný rozhodnutím ústavného súdu o tom, či určitý právny predpis nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavným zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. Súd je tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu

pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd. Ďalej je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihnuteľný podľa osobitného predpisu, a o tom, kto ich spáchal, ako aj rozhodnutím o osobnom stave, vzniku alebo zániku spoločnosti.

20. Podľa § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

21. Podľa § 388 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

22. Podľa § 251 CSP trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

23. Podľa § 256 ods. 1 CSP, ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

24. Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

25. Náhradu trov konania ovláda zásada úspechu vo veci, ktorá je doplnená zásadou zavinenia. Zmyslom využitia zásady zavinenia je sankčná náhrada trov konania, ktoré by pri jeho riadnom priebehu nevznikli, uložená rozhodnutím súdu tomu, kto ich vznik zavinil. Ustanovenie § 256 ods. 1 CSP vychádza pri náhrade trov konania zo zásady procesného zavinenia. Ak dôjde k zastaveniu sporového konania v dôsledku späťvzatia žaloby, potom je povinnosťou súdu pri rozhodovaní o trovách konania skúmať procesnú zodpovednosť pri zastavení konania na oboch procesných stranách, teda aj na strane žalobcu, aj na strane žalovaného. Pokiaľ žalobca žalobu musel zobrať späť pre správanie žalovaného, potom je potrebné konštatovať, že žalovaný procesne zavinil zastavenie konania. Ak by žalobca žalobu zobral späť bez udania dôvodu alebo toho, aby išlo o reakciu na správanie žalovaného, a teda nemožno pričítať procesné zavinenie žalovanému, znáša trovy žalovaného žalobca. Istou výnimkou v tomto smere je ustanovenie § 257 CSP, podľa ktorého výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

26. Z právneho hľadiska platí, že § 256 ods. 1 Civilného sporového poriadku je z obsahového hľadiska v podstate zhodný so skorším § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý stratil účinnosť 30. júna 2016. Niet preto dôvodu neaplikovať ustálenú judikatúru všeobecných súdov, ktorá sa týka § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (nález Ústavného súdu SR zo dňa 20. 03. 2018 sp. zn. ÚS 569/2017-46). Pri použití § 146 ods. 2 prvej vety OSP treba otázku, či účastník konania zavinil zastavenie konania, posudzovať podľa procesného výsledku. Ak došlo k zastaveniu konania v dôsledku späťvzatia návrhu, možno odporcovi uložiť povinnosť nahradiť trovy zastaveného konania v prípade, ak pre jeho správanie bol vzatý späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne. Vo všeobecnosti možno uviesť, že odporca procesne zaviní potrebu späťvzatia návrhu a následného zastavenia konania spravidla vtedy, keď sa po podaní návrhu rozhodne navrhovateľov nárok uspokojiť (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 20. 03. 2006 sp. zn. II. ÚS 569/2017).

27. Úvodom je potrebné poznamenať, že pojem „procesné zavinenie“, použitý v ustanovení § 256 CSP, sa posudzuje výlučne z procesného hľadiska. Zásada zodpovednosti za zavinenie je inštitútom procesného práva, a preto rozhodujúcimi skutočnosťami na posúdenie tejto zodpovednosti sú tie, ktoré vznikli po začatí konania. Zavinenie však nie je možné interpretovať v doslovnom jazykovom zmysle, ale vo vzťahu k príčinnej súvislosti, v ktorom príčinou je správanie sa strany sporu, t. j. aj jej prejav vôle spočívajúci v späťvzatí žaloby a dôsledkom je vznik trov protistrany (uznesenie Ústavného súdu ČR sp. zn. II. ÚS 563/01, sp. zn. I. ÚS 469/04). Pojem „procesné zavinenie“ je tak potrebné vykladať komplexne a extenzívne, čo zodpovedá aj ustálenej judikatúre, t. j. nie v doslovnom jazykovom zmysle, ale vo vzťahu príčinnej súvislosti, v ktorom príčinou je správanie účastníka konania. Pri zastavení sporového konania je potom pre vyriešenie otázky náhrady nákladov konania kľúčové zistenie, či a pokiaľ áno, ktorý z účastníkov z procesného hľadiska zastavenie konania zavinil. Kritérium procesného zavinenia potom treba posudzovať z objektívneho hľadiska, a to vo vzťahu medzi tým, čo žalujúca strana v konaní požadovala, resp. akého výsledku sa domáhala a skutočnosťou, pre ktorú žalujúca strana neskôr vzala

žalobu späť s tým, aby konanie bolo zastavené (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 14. 09. 2011 sp. zn. 7M Cdo 4/2010).

28. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca sa podanou žalobou domáhal určenia, že je vlastníkom nehnuteľnosti v 1/2-ici nachádzajúcej sa v kat. úz. G., obec G., okres Nitra, evidovanej na LV č. XXXX, vedenom Okresným úradom Nitra, katastrálnym odborom ako pozemok registra "C" č. 3018 - orná pôda vo výmere 648 m². V priebehu konania žalobca písomným podaním zo dňa 14. 10. 2016 vzal žalobu v celom rozsahu späť z dôvodu, že po podaní žaloby došlo k podaniu protestu prokurátora proti rozhodnutiu Okresného úradu Nitra, katastrálny odbor zo dňa 24. 07. 2015 č. V 5244/2015, ktorým bol povolený vklad vlastníckeho práva v prospech žalovaného na základe kúpnej zmluvy. Okresný úrad Nitra, katastrálny odbor v konaní č. V 5244/2015 protestu prokurátora vyhovel rozhodnutím zo dňa 02. 11. 2015 č. UP 27/2015-9, ktoré bolo potvrdené rozhodnutím Okresného úradu Nitra, odboru opravných prostriedkov zo dňa 27. 01. 2016 č. UPo 32/2016-4/Br. Žalobca bol ako vlastník predmetnej nehnuteľnosti opätovne zapísaný do katastra nehnuteľností. V proteste prokurátora zo dňa 15. 10. 2015 proti rozhodnutiu Okresného úradu Nitra, katastrálny odbor č. V 5159/15 zo dňa 23. 07. 2015 sa uvádza, že žiadosť Ministerstva hospodárstva SR sp. zn. č. 20801/2015-1000-35060 zo dňa 20. 07. 2015 o zápis predkupného práva štátu, ktoré vzniklo dňa 20. 07. 2015 na základe uznesenia vlády bolo Okresnému úradu Nitra doručené dňa 22. 07. 2015 a bolo zaevidované pod č. Z 5113/15 a týkalo sa aj predmetnej parcely. Z uvedených skutočností vyplýva, že v čase vydania rozhodnutia o povolení vkladu vlastníckeho práva mal správny orgán preukázané, že k nehnuteľnosti, ktorá tvorila predmet katastrálneho konania, existovalo zákonné predkupné právo. Správny orgán mal na túto skutočnosť prihliadnuť. Uviedol, že katastrálny odbor Okresného úradu Nitra porušil ustanovenia § 32 ods. 1 Správneho poriadku, keď presne a úplne nezistil skutočný stav veci vo vzťahu k existencii zákonného predkupného práva štátu, ktoré ak bolo účastníkmi zmluvy obidené, spôsobilo jej absolútnu neplatnosť. O proteste prokurátora rozhodol Okresný úrad Nitra, katastrálny odbor rozhodnutím zo dňa 02. 11. 2015 č. UP 27/2015-9 tak, že mu vyhovel a napadnuté rozhodnutie Okresného úradu Nitra, katastrálneho odboru č. V 5250/15 zo dňa 28. júla 2015 o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností zrušil. V rozhodnutí uviedol, že čo sa týka prerušenia predkupného práva štátu Okresný úrad Nitra, odbor opravných prostriedkov, referát katastra nehnuteľností zastáva názor, že keďže dňom 08. 07. 2015 vzniklo zo zákona predkupné právo s poukazom na § 3 ods. 5 zák. č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, táto právne významná skutočnosť má vplyv na katastrálne konanie o návrhu na vklad práva do katastra nehnuteľností, pričom je povinnosťou katastrálneho odboru okresného úradu naň prihliadať a v súčinnosti a s účastníkmi konania preveriť, či štát využil svoje zákonné predkupné právo.

29. Odvolací súd po preskúmaní obsahu spisu, napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, viazaný právnym názorom ústavného súdu v intenciách ustanovenia § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorý o náhrade trov konania rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania, je potrebné podľa § 388 CSP zmeniť, keďže neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie. Súd prvej inštancie o trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP, keď mal za to, že iný výrok by bol nespravodlivý, neodôvodniteľný a predčasný. Mal za to, že žiadna zo strán nezavinila zastavenie konania, k späťvzatiu nedošlo pre správanie žalovaného. Záver súdu prvej inštancie, že žalovaný a ani žalobca procesne nezavinili zastavenie konania, je síce správny, ale uvedený záver nemá zákonné opodstatnenie vo vzťahu k aplikácii ustanovenia § 255 ods. 2 CSP, v ktorom je vyjadrená zásada úspechu v spore (zásada zodpovednosti za výsledok sporu), ktorá sa pri rozhodovaní súdu o náhrade trov konania uplatňuje v prípade čiastočného úspechu strany v konaní, kedy súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo, o ktorú procesnú situáciu v prejednávanej veci nejde. V danom prípade dôvodom späťvzatia žaloby žalobcom bola skutočnosť, že rozhodnutím Okresného úradu Nitra, katastrálny odbor zo dňa 02. 11. 2015 č. UP 27/2015-9, ktorým bolo protestu prokurátora vyhovené a rozhodnutím Okresného úradu Nitra, katastrálneho odboru č. V 5244/15 zo dňa 24. júla 2015 o povolení vkladu bolo vlastníckeho práva v prospech žalovaného do katastra nehnuteľností zrušené. V dôsledku tohto bol žalobca opätovne zapísaný ako vlastník predmetnej parcely, teda dosiahol rovnaký následok, aký by nastal, ak by bol úspešný v predmetnom konaní. K späťvzatiu žaloby teda nedošlo pričinením žalovaného, ale v dôsledku objektívneho dôvodu - protestu prokurátora a následného zrušenia rozhodnutia o povolení vkladu vlastníckeho práva v

prospech žalovaného. Žalovaný nezavinil zastavenie konania, pretože nesplnil to, čoho sa žalobca domáhal v žalobnom petite. Dôvodom späťvzatia žaloby žalobcom tak nebolo správanie žalobcu a ani správanie žalovaného, ktorí procesne nezavinili zastavenie konania, a preto nie je možné konštatovať procesné zavinenie na zastavení konania žiadnej z uvedených strán. Ako už bolo vyššie uvedené, ustanovenie § 256 ods. 1 CSP vyžaduje zodpovednosť za zavinenie účastníka, ktorého procesný úkon mal za následok zastavenie konania, pričom zavinenie je možné posudzovať len z procesného hľadiska, nie podľa hmotného práva, keďže v takom prípade by išlo o posudzovanie dôvodnosti nároku vo veci samej tak, že by po zastavení konania súd neprípustne ďalej skúmal dôvodnosť uplatneného nároku. Z rozhodujúceho hľadiska, t. j. hľadiska procesného výsledku, je preto nepochybné, že zastavenie predmetného konania v tomto smere nezavinil žalobca a ani žalovaný, z ktorého dôvodu nie je možné procesné zavinenie na zastavení konania pričítať na ťarchu žiadnej z uvedených procesných strán. Ako konštatoval vo svojom náleze i ústavný súd, z procesného aspektu je potrebné urobiť záver, že žaloba bola podaná dôvodne (to sa ale nemusí vzťahovať na hmotnoprávnu dôvodnosť žaloby, ktorá sa však v takomto prípade neskúma a neposudzuje), pretože v čase podania určovacej žaloby žalobca nemal inú právnu možnosť domôcť sa ochrany svojich práv. K späťvzatiu žaloby viedli objektívne dôvody - protest prokurátora, na ktorý žalobcovia a ani sťažovateľka ako žalovaná nemali dosah, ale v dôsledku ktorého bola zabezpečená ochrana vlastníckeho práva žalobcov, čím odpadol predmet žaloby. Vzhľadom na to je v danom prípade opodstatnený záver, že stranám sa nárok na náhradu trov predmetného konania nepriznáva. Odvolací súd po opätovnom preskúmaní uznesenia súdu prvej inštancie v napadnutom výroku, týkajúcom sa náhrady trov konania, nevzhladol v danej veci dôvod na aplikáciu ustanovenia § 257 CSP, v intenciách ktorého súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, z ktorého dôvodu ani nevyzýval strany sporu, aby vyjadrili svoje stanovisko k prípadnému použitiu predmetného ustanovenia.

30. Slovenská republika je v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky právnym štátom. Jedným z typických znakov právneho štátu je predvídateľnosť súdnych rozhodnutí a rovnaká aplikácia práva všeobecnými súdmi v právne a skutkovo podobných veciach. Vychádzajúc z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky v tejto veci, ktorým je odvolací súd viazaný, ako aj z ostatných rozhodnutí Ústavného súdu SR (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 20. augusta 2019 č. k. I. ÚS 225/2019-4, nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 10. októbra 2018 č. k. I. ÚS 168/2018-22) v obdobných veciach, berúc do úvahy okolnosti prejednávanej veci, dôvody späťvzatia žaloby žalobcom, ako i princíp právnej istoty vyjadrený v článku 2 CSP a tiež záujem na zosúladení rozhodovania Krajského súdu v Nitre ako odvolacieho súdu v obdobných veciach, dospel odvolací súd k záveru, že je potrebné podľa § 388 CSP zmeniť uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku týkajúcom sa náhrady trov konania tak, že stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva.

31. Z uvedených dôvodov odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku týkajúcom sa náhrady trov konania podľa § 388 CSP zmenil tak, že stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva.

32. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 262 ods. 1 v spojení s ustanovením § 396 ods. 1 CSP a podľa § 255 ods. 2 CSP tak, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov odvolacieho konania právo, keďže žalobca, ani žalovaný nemali v odvolacom konaní plný úspech, resp. každý z nich mal v zásade rovnaký čiastočný úspech.

Toto rozhodnutie bolo v senáte prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).